

STANDARDITELE VIITAMISE JUHEND
õigusaktide ettevalmistajatele

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERUM
EESTI STANDARDIMIS- JA AKREDITEERIMISKESKUS

TALLINN 2021

Käesoleva juhendi eesmärgiks on anda suuniseid õigusaktide koostajatele, kuidas korrektselt standarditele viidata. Juhendis selgitatakse lühidalt standardi olemust ja seejärel tutvustatakse, kuidas õigusaktides standarditele korrektselt viidata. Seejuures tuuakse ka näiteid erinevatest viitamise võimalustest.

I Standardi olemus

Standardid on vabatahtlikud dokumendid, mille järgimine ei ole kunagi olemuselt kohustuslik. Eestis tuleneb standardi kohustuslikuks tegemise keelatus otse põhiseadusest, mis sätestab, et täitmiseks kohustuslikud saavad olla üksnes avaldatud seadused. Standardi järgimise saab erandjuhtudel kõigile kohustuslikuks teha ainult õigusaktides standarditele viitamise kaudu.

Standarditel on oluline roll majandussuhete kujundamisel. Kõige ilmekamalt ilmneb see kaupade vaba liikumise tagamisel, seda nii Euroopa tasemel kui ka laiemalt rahvusvahelisel tasandil. Standardid määratlevad teaduse ja tehnika arengutaseme, tagavad ohutuse ja/või ühilduvuse ning võimaldavad selle läbi oluliselt kokku hoida tootmiskulusid. Standardid hõlbustavad lisaks ühtlustada riikides erinevaid tehnilisi nõudeid, mis omakorda aitavad kaasa nõuete erisusest tulenevate tehniliste kaubandustõkete vältimisele.

Standarditel on oluline roll ka õigusloomes. Standarditele viitamine õigusaktides võimaldab seadusandjal vältida detailsete õigusaktide väljatöötamist, mida kasutajal on raske jälgida. Seadusandja võib piirduda üksnes hädavajalike nõuete ja eesmärkide määratlemisega, jättes tehniliste üksikasjade ja võimalike tehniliste lahenduste määratlemise standardite teemaks. Sellel põhjusel on viitamine standarditele saanud tavaks ka Euroopa Liidu õigusloomes seoses uue lähenemisega tehnilise harmoneerimise valdkonnas. Nn „uue lähenemisviisi“ direktiivide põhimõtete kohaselt on seadusandja roll sätestada toodetele nõudeid üksnes oluliste eesmärkide ulatuses ning tehnilised üksikasjad ja praktilised lahendused nende nõuete täitmiseks on jäetud kirjeldada vabatahtlikes standardites.

Seejuures tuleb nõuete määratlemisel õigusaktis arvestada, et tehnilist normi¹ sisaldava õigusakti ettevalmistamisel on kohustus lähtuda Eestile siduvast rahvusvahelisest õigusest, rahvusvaheliste või Euroopa standardiorganisatsioonide vastuvõetud standarditest või nende lõplikes kavandites määratletud tehnilistest spetsifikatsioonidest. Standardites või nende lõplikes kavandites määratletud tehnilistest spetsifikatsioonidest võib kõrvale kalduda, kui nende erisusteta arvestamine oleks kliimaatiliste või geograafiliste tingimuste või tehnoloogiliste probleemide tõttu ebatõhus või sobimatu soovitud eesmärkide saavutamiseks.²

Rahvusvaheliselt kokku lepitud reeglite kohaselt, mis organisatsiooniti võivad olla erinevad, kuuluvad standardite autoriõigused standardiorganisatsioonidele. Ka vastavalt autoriõiguse

---

¹ Tehniline norm on õigusaktis sätestatud toote, protsessi või teenuse suhtes kohaldatav tehniline spetsifikatsioon. Tehnilise normina käsitatakse ka õigusnormi, milles kehtestatud maksu tasumise kohustusega mõjutatakse toote tarbimist. Samuti käsitatakse tehnilise normina tehnilist eeskirja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/515 tähenduses.

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/110122020034>

seadusele on standardid autoriõigusega kaitstavad teosed. Suurem osa standardeid on kättesaadavad tasuta eest põhjusel, et standardite levitamisest saadavat tasu kasutatakse standardimissüsteemi ülalpidamiseks. Erandiks on Euroopa Telekommunikatsioonistandardite Instituudi (ETSI) praktika, kus standardid on lõppkasutajale kättesaadavad tasuta, kuid nende koostamises osalemiseks tuleb maksta. Eesti standardiorganisatsioon on Euroopa ja rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide liige. Liikmelisus toob kaasa kohustuse muuhulgas aktsepteerida standardite levitamisega seotud reegleid. Standardite levitamisreeglite rikkumisel võidakse Eesti standardiorganisatsiooni liikmelisus erinevates standardiorganisatsioonides peatada või lõpetada, mis omakorda tooks kaasa standardite kättesaadavuse olulise halvenemise või lõppemise Eestis. Eesti standardid on aga ligi 99% juhtudest mõne muu standardiorganisatsiooni poolt välja töötatud ja Eesti standardiks ülevõetud standardid.

Standardi kohustuslikuks tegemise alternatiivina on enamasti võimalik kasutada „uue lähenemisviisi“ direktiivides kasutuses olevat stiili. Selle kohaselt on standardi järgimine vaid üheks võimaluseks õigusaktis sätestatud eesmärkide saavutamisel. Standardi järgimine oleks sellisel juhul küll vabatahtlik, kuid standardi järgimisega kaasneksid teatud hüved – vastavuse eeldus. See tähendab, et standardi järgimisel eeldatakse, et on tagatud ka õigusaktist tulenevate nõuete täitmine ning kohustatud isik ei pea hakkama tõendama valitud lahenduse sobivust, piisavust ega õigsust.

Standardi kohustuslikku järgimist võib nõuda rahvusvaheline või Euroopa Liidu õigus. Näiteks võib olla Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmisega Eesti seadusandlusesse tehtud kohustuslikuks ka konkreetse standardi järgimine. Sellisel juhul tuleb ka Eesti õigusaktis kohustuslik viide teha.

Selgitamaks standardite ja õigusaktide peamisi erinevusi on koostatud tabel.

Tabel. Standardi ja õigusakti võrdlus

Standard	Õigusakt
Vastu võetud standardiorganisatsiooni poolt, standardi töötavad välja huvitatud isikud	Vastu võetud selleks volitatud riigi institutsiooni poolt üldistes huvides
Muudatust kaalutakse vähemalt iga viie aasta tagant	Muudetakse, kui õigusakti koostaja otsustab
Pole kohustuslik dokument, kuid õigusaktiga võib teatud tingimustel olla kohustuslikuks tehtud	Kohustuslik, täitmine on tagatud riigi sunnijõu rakendamise võimalusega
Autoriõigustega kaitstud dokument	Autoriõigusega kaitstud üksnes õigusakti eelnõu
Võivad toetada õigusakti eesmärke, kuid ei asenda neid	Õigusakt alati ülimuslik, kohtulik kontroll
Määratleb teaduse ja tehnika arengutaseme	Seab õigusakti koostaja määratud nõuded

Täpsemalt on standarditele viitamise alused Eestis sätestatud toote nõuetele vastavuse seaduse §-s 42.

II Standarditele õigusaktides viitamise näited

Õigusakti koostaja saab tutvuda erinevate olemasolevate standarditega Eesti standardiorganisatsiooni kodulehel www.evs.ee. Standarditele viitamisel kasutatakse üldjuhul standardite tähiseid, mis enamasti koosnevad standardiorganisatsiooni tähtlühendist ja standardi numbrist.

Eesti standardi tähtlühend on EVS.

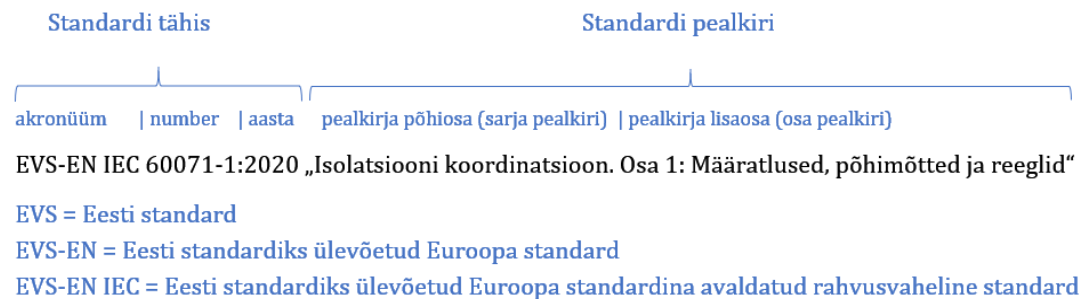
Euroopa standardi tähis sisaldab tähtlühendit EN. Euroopa standardiorganisatsioonid on Euroopa Standardimiskomitee (CEN), Euroopa Elektrotehnika Standardimiskomitee (CENELEC) ja ETSI. Tähtlühendit HD kasutatakse CENELECI harmoneerimisdokumentide korral.

Rahvusvahelise standardi tähis sisaldab selle avaldanud organisatsiooni akronüümi ISO või IEC. Rahvusvahelised standardimisorganisatsioonid on Rahvusvaheline Standardimisorganisatsioon (ISO) ja Rahvusvaheline Elektrotehnikakomisjon (IEC).

Standardimuudatused tähistakse selle tähises sisalduva A1, A2 jne. Standardimuudatused võivad olla avaldatud eraldi dokumentidena, kui selle tähises sisaldub „/“ või põhiosaga konsolideeritud dokumendina, kui tähises sisaldub „+A1“.

Standardi rahvusliku lisa tähis sisaldab tähtlühendit NA (*National Annex*).

Näide standardi tähise kohta.

Õigusaktides saab standarditele viidata mitmel moel. Seaduse kohaselt võib õigusaktis standardile viitamisel ette tulla järgmisi olukordi:

- viide võib olla soovituslik (1) või kohustuslik (2);
- standardile võib viidata otse (3) või üldiselt (4);
- viide võib olla dateeritud (5) või dateerimata (6);
- viidata võib osale (7) või standardisarjale (8).

Järgnevalt esitatakse erinevad näited viitamise võimalustest õigusaktides.

1. Soovitusliku viite näited

Viide standardile on soovituslik, kui viidatud standardi järgimine ei ole kohustuslik ja õigusakti nõuete täitmiseks on võimalik rakendada ka muid lahendusi. Muu lahendus ei tähenda seejuures mõne teise standardi järgimise kohustust, näiteks olukorda, et toote valmistamisel tuleb järgida kas standardit x või standardit y. Sisuliselt tähendaks aga see seda, et standardi järgimine kui selline on ikkagi kohustuslik. Muuks lahenduseks võib olla näiteks oma metoodika välja töötamine või üldtunnustatud metoodikate/lahenduste kasutamine.

- Teel töötaval inimesel peab olema isikukaitsevahenditele esitatud nõuetele ja kasutusotstarbele vastav märgurietus. Eeldatakse, et märgurietus on nõuetekohane, kui

see vastab standardile EVS-EN ISO 20471:2013 „Kõrgnähtavusega märgurietus. Katsemeetodid ja nõuded”

- Eeldatakse, et teel paiknevad ja teele paigaldatavad liikluskorraldusvahendid vastavad nõuetele, kui on järgitud Eesti standardeid EVS 613 „Liiklusmärgid ja nende kasutamine”, EVS 614 „Teemärgised ja nende kasutamine” ning EVS 615 „Foorid ja nende kasutamine”. Kooskõlastatult Maanteeametiga võib katseliselt kasutada ka teisi liikluskorraldusvahendeid.
- Tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerimise ja paigaldamise nõuded. (1) Tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerimisel lähtutakse käesolevast määrusest ja tootjapoolsetest juhistest. Samuti võib nõutava ohutustaseme saavutamiseks kasutada asjakohaseid tehnilisi spetsifikatsioone ja standardeid. Nõutava ohutustaseme saavutamiseks võib lähtuda tehnilises spetsifikatsioonis CEN/TS 54-14 toodud põhimõtetest.

2. Kohustusliku viite näited

Viide standardile on kohustuslik, kui õigusakti nõuete täitmiseks on lubatud järgida üksnes viidatud standardit. Kohustusliku viite olemasolul tuleb kõigil, kelle tegevusi asjaomane õigusakt reguleerib, viidatud standardite nõudeid järgida.

- Üldvibratsiooni mõõdetakse kolme risttelje suunas, arvestades töötaja keha asendit ja vibratsiooniallika asukohta, kusjuures üks mõõtesuundadest on piki keha (z-telg), teised risti tagant ette (x-telg) ja küljelt küljele (y-telg). Mõõtmised peavad vastama standardi EVS-ISO 2631-1 nõuetele.
- Kvaliteedinõuete täitmise kontrollimisel kasutatavad seadmed ja mõõtja erialane pädevus peavad vastama kehtestatud nõuetele. Seadmed peavad olema kalibreeritud. Seadmete kontrollimise ja kalibreerimise nõuded on kirjeldatud standardites EVS-EN 932-5 ja EVS-EN 12697-38.
- RDS (Radio Data System) tunnuskoode moodustatakse vastavalt Eesti standardis EVS-EN 62106 sätestatud nõuetele.

3. Otsese viite näited

Viide standardile on otsene, kui see sisaldab standardi tähist.

- Mõõtmise
Kui mõõtmisel on juhitud standardi ISO 9612 nõuetest, eeldatakse, et mõõtmise, piirnormidega võrdlemise ja mõõteprotokollide vormistamise nõuded on täidetud.
- Elektri- ja elektroonikaseadmete märgistamine
Tootja kannab elektri- ja elektroonikaseadmetele:
pärast 13. augustit 2005 turule lastavatele seadmetele lahuskogumise märgise (edaspidi märgis) vastavalt standardile EVS-EN 50419.

4. Üldise viite näited

Viide standardile on üldine, kui viidatakse mõne standardimisorganisatsiooni vastuvõetud või muudel alustel määratletavatele standarditele ning kui viide ei sisalda standardi tähist. Kui otsese viite korral on alati üheselt selge, millist standardit tuleb järgida, siis üldise viite korral on viitega silmas peetud standardite välja selgitamine keerukam.

- Märktõusutoru peab tehniliste parameetrite ja paigalduse, sealhulgas nõutava veevooluhulga osas vastama asjakohasele standardile.
- Eeldatakse, et uuringu tehnilised nõuded ja uuringu aruande nõuded on täidetud, kui on järgitud Eesti, Euroopa või rahvusvahelise standardiorganisatsiooni kehtivat geotehniliste ja geoloogiliste uuringute tegemise standardit.
- Jäätmed lakkavad olemast jäätmed, kui need on läbinud taaskasutamistoimingu, kaasa arvatud ringlussevõtt, ning vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3–30) artikli 6 lõikes 2 sätestatu alusel kehtestatud kriteeriumidele, mis töötatakse välja kooskõlas järgmiste tingimustega:
  - 1) asja kasutatakse tavapäraselt teatud kindlal eesmärgil;
  - 2) asjal on turg või asja järele on nõudlus;
  - 3) asi vastab konkreetseks otstarbeks ettenähtud tehnilistele nõuetele, õigusnormidele ja tootestandarditele;
  - 4) asja kasutamine ei avalda negatiivset mõju keskkonnale ega inimese tervisele.

5. Dateeritud viite näited

Viide standardile on dateeritud, kui viidatava standardi tähis sisaldab standardi vastuvõtmise aastat. Dateeritud viite korral järgitakse standardit dateeringu seisuga.

- Käesolevas määruses kasutatakse energiatõhususe ja -arvutuse termineid järgmises tähenduses:
  - 1) energiaarvutuse baasaasta – sisekliima- ja energiaarvutuseks koostatud väliskliima andmete kogum, mis põhineb üle-eestilistel kliimaandmetel ajavahemikus 1970–2000 ja on koostatud vastavalt Eesti standardile EVS-EN ISO 15927–4:2005 või vastab samalaadsetele nõuetele.
- Bensiiniaurude regenereerimise kogumise tõhususe auru ja bensiini suhe
  - (1) Bensiiniaurude regenereerimise II etapi süsteemi kasutamise korral peab bensiiniaurude kogumise tõhusus olema vähemalt 85%. Bensiiniaurude regenereerimise süsteemi tootja peab dokumentaalselt tõendama bensiiniaurude kogumise tõhusust standardi EN 16321-1:2013 järgi.

6. Dateerimata viite näited

Dateerimata viide on viide standardile ilma vastuvõtu aastat määratlemata. Sellisel juhul tuleb alati järgida standardi viimast kehtivat versiooni. Kui standardile on ilmunud muudatusi, tuleb järgida algset teksti koos muudatustega.

- Rõivaste ja muude tekstiiltoodete hooldustähistuse märkimisel on soovitatav lähtuda Eesti standardist EVS-EN ISO 3758 või muust samaväärsest standardist.
- Hindamisakt peab vastama Eesti standardis EVS 875-4 hindamisaruandele esitatud nõuetele.

7. Standardi peatükile või jaotisele viitamise näited

Kui õigusaktis on viidatud üksnes osale standardist, tuleb järgida just viidatud osa standardis ning teised standardi aspektid võib jätta õigusakti raames tähelepanuta.

- Registreerimismärkidel kasutatavad sümbolite kujutised peavad vastama Eesti standardi EVS 597:2004 lisale B ja käesoleva määruse lisa 3 toodud registreerimismärkide kujundustele.
- Päevane kokkupuude kohtvibratsiooniga A(8) (m/s²) – 8-tunnisele võrdlusperioodile taandatud ekspositsioon, mis leitakse vastavalt standardi EVS-EN ISO 5349-1:2002 peatükkidele 4 ja 5 ning lisale A.

8. Standardisarjale viitamise näited

Kui viidatakse standardisarjale, siis tuleb järgida kõiki vastavas sarjas avaldatud standardeid.

- Mõõtmise meetodid
Eeldatakse, et õigusakti nõuded on täidetud, kui helirõhutaseme mõõtmiseks kasutatakse seadmeid, mis vastavad standardisarjale EVS-EN 61672.
- Käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud laborid ja nende alltöövõtjad kohaldavad kvaliteedijuhtimise süsteemi tavaliselt kooskõlas standardiga EVS-EN ISO/IEC 17025 või muu samaväärse rahvusvaheliselt tunnustatud standardiga. Tõesus on süstemaatilise vea suurus, st erinevus suure hulga korratud mõõtmiste keskmise tulemuse ja tegeliku väärtuse vahel. Täiendavad üksikasjad on esitatud standardisarjas EVS-ISO 5725.